

Kadastram

LATVIJĀ

335

1681–2016

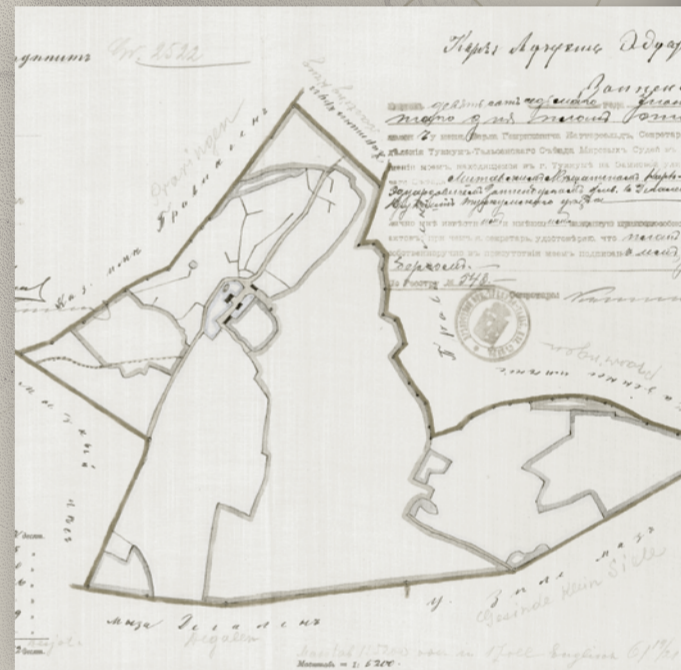
Valmieras muižas plāna fragments (1681)

Ičkšiles muižas plāna fragments (1820)

Zemnieku saimniecības plāns (1896)

Zemnieku saimniecības "Krupiši" robežplāns (1907)

Digitālā kadastra karte (2008)

Fotoplāns (1968)

KADAstra AIZSĀKUMS

Latvijā pirmo jeb **ZVIEDRU KADASTRU** izveidoja **VIDZEMĒ**. Ar Zviedrijas karaļa un vienlaikus Livonijas hercoga Kārļa XI pilnvaru par Vidzemes mērniecības inspektoru **1681.** gadā 21. janvārī iecēla mērnieku Emerlingu. Viņa vadībā zemi vispirms izmērija, izgatavoja kartogrāfiskos materiālus, tad šķiroja pēc labuma un beidzot noteica tās vērtību dālderose.

KRIEVIJAS IETEKME

Dzimtībušanas atcelšana Krievijā (1861.–1863.) ietekmēja zemniekus **LATGALĒ**. Tika atceltas kļaušas un sākās zemes piešķiršana īpašumā. Kadastra izveidi ietekmēja Krievijas **1894.** gadā izdotā instrukcija. Tā paredzēja, ka pārmērīšanu var pieprasīt katrs zemes īpašnieks, pats sēdēt mērīšanas izdevumus. Diemžēl katra apgabala vērtēšanas komisija darbojās šķirti un vērtēšanas darbam nebija viendabīga rezultāta.

LATVIJAS LAIKS

Pirmās **LATVIJAS REPUBLIKAS** kadastra uzdevums bija nodrošināt 1920.–1937. gada agrāro reformu. Pirmo reizi veica vienlaidus zemes kadastrālo uzmērīšanu, izmantojot ģeodēzisko tīklu. Darbus pabeidza 5 no 19 apriņķiem Kurzemē un Zemgalē. Savukārt 1931. gada Kadastra likums paredzēja izmantot kadastra datus īpašumu tiesiskā stāvokļa nostiprināšanai.

MŪSDIENU KADASTRS

Pēc **1990.** gada kadastrs ir pamats īpašumtiesību atjaunošanai un zemes privatizācijai. Kopš 90-to gadu sākuma kadastrā reģistrēti 100% zemes vienību un 94% ēku – vairāk nekā **5 MILJONI** objektu. Tajā uzkrāti dati par visiem nekustamajiem īpašumiem valstī.

Mūsdienās kadastra informāciju uzkrāj vienotā centralizētā sistēmā, integrējot teksta un telpiskos datus.

1681.

18.GS

19.GS

20.GS

21.GS

2016.

ZVIEDRU LAIKI

1701. gadā **KURZEMI** iekaroja zviedri. Karalis Kārlis XII pavēlēja Vidzemes mērniekus nosūtīt uz Jelgavu, lai kartētu iekaroto hercogisti. Savukārt **1863.** gadā Kurzemes muižnieki atzina, ka tiesības uz zemi ir arī zemniekiem, un piekrita tās pārdošanai. Tā kā Kurzemē īpašumiem trūka noteiktu robežu, zemes pievienošana muižai vai no vienas mājas otrai ietilpa. Pirmo kadastru Kurzemē pabeidza 19.gs. 80-to gadu beigās.

VIDZEMES KADASTRS

Ar laiku (19.gs. beigās) zemes vērtēšana nodokļiem vairs neatbilda Krievijas impērijas prasībām. Valsts dome 1901. gadā pieņēma likumu par nekustamā īpašuma vērtēšanu Livonijas guberņā aplūkšanai ar zemstes nodevām. Likums noteica jaunu pieeju zemes klasifikācijai un vērtēšanai, ko īstenoja **VIDZEMES KADASTRS** (1904–1912).

PADOMJU LAIKS

Padomju varas gadus (**1940.–1990.**) raksturo piespiedu kolektīvizācija. Zemes uzskaitē un pārvaldībā pakāpeniski pārgāja uz PSRS kadastra sistēmu. Kadastra uzdevums bija nodrošināt informāciju lielražošanas plānošanai. Kartogrāfisko attēlu iegūšanai sāka izmantot fotoplānus. Tika veikta augsnes kartēšana.

KADASTRS IR UNIKĀLS, JO TIKAI AR KADAstra PALĪDZĪBU IR IESPĒJAMS JEBKURU VIETU ĢEOTELPISKAJĀ VIDĒ – ZEMĒ, ĒKU, ADRESĒ – SASAISTĪT AR PERSONU

© V A L S T S Z E M E S D I E N E S T S